

ІНФОРМАЦІЙНИЙ АСПЕКТ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ КРАЇН ЄВРОПИ

Кравченко Н.П.
кандидат юридичних наук,
приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу

Інформаційні ресурси дипломатичних представництв становлять одну зі складових нотаріальних послуг, що здійснюються компетентними установами та консульськими співробітниками як в присутності відвідувачів, так і в режимі консультацій онлайн, що прискорює можливості інформування організацій і громадян про захист цивільних прав у країнах перебування. Європейські експерти зазначають, що належному застосуванню законодавства ЄС, інтеграції інституту нотаріату до європейських інституцій у сфері правового захисту громадян, рівноправного доступу до правосуддя та захисту цивільних прав сприяє Рада нотаріусів ЄС, створена у 1993 р. для надання нотаріальних послуг європейським інституціям і формування спільної європейської галузі права у сфері надання нотаріальних послуг, а саме, у сферах спадкового права; іпотечного права; конкурентного законодавства; контрактного законодавства; діяльності юридичних компаній. Інструментом, який допомагає нотаріусам вирішувати питання, пов'язані з іноземним елементом, є також Європейська нотаріальна мережа, що складається з нотаріусів-членів Ради нотаріусів ЄС, які надають консультації національним нотаріусам, а також сприяють інтеграції європейського нотаріату до Європейської судової мережі щодо цивільних і комерційних справ, полегшенню і прискоренню доступу громадян до правосуддя за межами національних кордонів [1].

Регламентація консульської нотаріальної процедури, критерії класифікації нотаріальних проваджень та інформаційні аспекти щодо нотаріальних функцій консульських установ та дипломатичних представництв європейських країн мають свої особливості залежно від національного законодавства та традицій дипломатичної діяльності. Зокрема, французька модель інформування про здійснення нотаріальних функцій консульських установ держави у країнах перебування вважається еквівалентною за своїми наслідками діям французьких нотаріусів і має таку ж доказову цінність і силу. Організація нотаріату у Франції припускає наявність в його структурі

спеціальних інституціональних утворень - Центрів нотаріальних досліджень і документації (крідонів), діяльність яких має як спільні риси, що визначаються в основному характером функцій, що ними виконуються, так і низкою відмінностей, що залежать від специфіки того чи іншого регіону, його економічної спеціалізації, а також історичних традицій. Водночас французька модель організації науково-консультаційних центрів нотаріату, притаманна для консульських установ і дипломатичних представництв держави в третіх країнах, застосовується в умовах інших європейських країн [2-3].

Щодо інформаційних ресурсів дипломатичних представництв ФРН то вони відповідають німецькій моделі організації нотаріату з можливостями залучення німецьких нотаріусів до посвідчення документів на рівні дипломатичного чи консульського представництва. До загального переліку нотаріальних послуг, про які надається інформація на веб-сайтах німецьких дипломатичних установ відносять: засвідчення підписів та копій документів; оформлення спадщини; посвідчення шлюбних договорів; засвідчення актів про визнання батьківства, свідоцтва про народження, нотаріальних правочинів щодо дитини; посвідчення довіреностей, що стосуються питань нерухомості; посвідчення контрактів про партнерство; надання екстреної допомоги громадянам ФРН, які знаходяться в консульському окрузі; видача тимчасового посвідчення особи громадянам Німеччини; здійснення та засвідчення перекладів; підтвердження правильності та повноти перекладу тощо [3].

В італійській юридичній системі виконання нотаріальних функцій за кордоном традиційно відбувається через компетентні консульські органи, коли документи, предмет яких вони складають, мають в якості суб'єктів осіб, що мають громадянство держави, або ж коли вони є важливими для її юридичної системи. Інформаційні ресурси щодо нотаріальної діяльності консульських установ та дипломатичних представництв Італії стосуються отримання офіційних документів та засвідчення підписів, посвідчення актів між живими особами, отримання на зберігання офіційних документів, в оригіналі або в копії, приватних документів і паперів, засвідчення загальновідомих фактів, охорони спадкового майна тощо. Так, нотаріальні функції керівника консульської установи складаються насамперед з послуг отримання офіційних документів та засвідчення підписів, зважаючи на встановлені італійським законодавством їх форми. Згідно з переважаючою тенденцією сучасного права Італійської Республіки угода вважається «офіційною, оскільки

сторони юридичної угоди в основному вільні виражати свою волю у будь-якій формі, якщо закон не встановлює іншої форми (зазвичай письмової)», тобто керівник консульської установи може бути задіяний для складання письмового документу на підставі італійського законодавства, щоб документ міг вважатись дійсним, або ж можна було перевірити його існування [4].

Реалізація консульського захисту прав і законних інтересів громадян України за кордоном, як зазначається Департаментом консульської служби МЗС України, стосується: виявлення випадків порушення прав та законних інтересів юридичних і фізичних осіб України за кордоном та вжиття заходів для відновлення таких прав і інтересів через застосування правових механізмів, передбачених законодавством іноземної держави, двосторонніми та багатосторонніми договорами, учасниками яких є Україна та іноземна держава, міжнародними юридичними прецедентами та звичаями; недопущення будь-якої дискримінації фізичних та юридичних осіб України за кордоном у порівнянні з громадянами країни перебування; надання консультивної та методологічної допомоги фізичним та юридичним особам України за кордоном в одержанні інформації щодо особливостей законодавства іншої країни, у реалізації права співвітчизників на звернення до компетентних органів країни перебування; вжиття заходів, у випадках затримання або арешту громадян України, з метою забезпечення неупередженого розгляду їх справ компетентними та судовими органами країни перебування, співпраці з міжнародними і громадськими організаціями та благодійними фондами з метою повернення в Україну співвітчизників, які потрапили в скрутне становище за кордоном; поширення інформації, що спрямована на підвищення рівня знань про міграційне та трудове законодавство конкретної іноземної держави, дій у типових проблемних ситуаціях тощо. Практика українських посольств щодо інформування про вчинення нотаріальних дій дипломатичними установами України здійснюється як відповідно до положень Віденської конвенції про консульські зносини та факультативних протоколів до неї 1963 р., двосторонніх консульських конвенцій, якщо такі підписані і ратифіковані між Україною й іншою державою, так і відповідно до Положення про порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України [5].

Проте прискорена трансформація міжнародної діяльності держави спричинює появу нових обставин для інформування про можливості консульського захисту прав і законних інтересів громадян

України і зумовлює необхідність у доповненні національного законодавства про нотаріат новими положеннями, що відображають нові колізії і сучасну практику нотаріальних проваджень у дипломатичних установах країни за кордоном.

Список використаних джерел

1. European Notarial Network [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.enn-rne>.
2. La France aux États-Unis. Consulat général de France à Los Angeles [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.consulfrance-losangeles.org/spip.php?article1059>
3. Le Cridon de Paris, centre de recherches, d'information et de documentation notariales de Paris [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.cridon-paris.fr/FR/Sommaire.aspx>
4. Beurkundungen und Beglaubigungen durch deutsche Auslandsvertretungen [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.germany.info/us-de/service/beurkundung-beglaubigung/1217142>
5. Servizi consolari – Citta di nanza- Ministero degli Affari Esteri http://www.esteri.it/MAE/NormativaOnline/normativa_consolare/Serviziconsolari/Cittadinanza.htm